

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
The Development of Training Curriculum of Student Leaders in
Small-Size Secondary School under Secondary Educational
Service Area Office 22

วรวัชชากรณ์ สามงาม¹, วาโร เฟ็งสวัสดี², พรเทพ เสถียรนพเก้า³
Worawatchakon Sangam¹, Waro Phengsawat², Pornthep Steannoppakao³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562
Email : yootworawatchakon.S@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน 2)เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนระหว่างก่อนและหลังกาฝึกอบรม 3)ศึกษาทักษะ การจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียน 4)ศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรม และ 5)ติดตามผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนหลังฝึกอบรม 1 เดือน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำนักเรียน โรงเรียนเชียงยืนวิทยา อำเภอกุเทน จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการเจาะจง

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Graduate Student Majoring in Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตร การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}Lecturers to Graduate Curriculum, Majoring in Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 30 มิถุนายน 2562; แก้ไขบทความ: 18 กรกฎาคม 2562; ตอบรับการตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2562

Received: June 30, 2019; Revised: July 18, 2019; Accepted: July 30, 2019

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที (t - test for Dependent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (1)หลักการและเหตุผล (2)จุดมุ่งหมาย (3)เนื้อหา (4)การวัดและประเมินผล 2)ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3)ทักษะ การจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก 4) ความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับดีมาก 5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนหลังฝึกอบรม 1 เดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. หลักสูตรฝึกอบรม 2. ผู้นำนักเรียน 3. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1) construct the training curriculum of student leaders, 2) compare the understanding of student leaders about taking notes and meeting minutes before and after training, 3) study the student leaders' practical skills on taking notes and meeting minutes, 4) study the student leader satisfaction towards the training curriculum, and 5) to follow-up the understanding and performance of student leaders about taking notes and meeting minutes a month after training. The research process were divided into four step ; step 1, study the related documents and research, step 2, training curriculum construction, step 3, experiment training curriculum, and step 4, training curriculum improvement. The research samples consisted of 14 leader students of Chiangyuenwittaya School, Tha Uthen District Nakhon Phanom Province under Secondary Educational Service Area Office 22. They were randomly selected. Percentage, mean, standard deviation and t-test for dependent samples were used for data analysis.

The research findings were: 1) The training curriculum on health promotion for student leaders consisted of four factors, which were 1) rational and background, 2) course objectives, 3) content, 4) training measurement and evaluation. 2)The understanding about taking notes and meeting minutes of student leaders after

training was higher than before training with statistically significant at .01. 3) The student leaders' practical skills about taking notes and meeting minutes were at the highest level. 4) The satisfaction toward the training curriculum of student leaders was highly positive. 5) The understanding about taking notes and meeting minutes of student leaders a month after training was not different from after training with statistically different at the level of .01.

Keywords : 1. Curriculum of training 2. Student leaders 3. Small-Size Secondary School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

การจัดกิจกรรมสถานักเรียนนั้น สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียนได้กำหนดแนวทางการดำเนินมาตรการการจัดกิจกรรมสถานักเรียนไว้อย่างเหมาะสม อันได้แก่ การดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา 1 สภา จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญ ว่าด้วยสถานักเรียน และคู่มือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และวางแผนการดำเนินงานร่วมกับสถานักเรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ สนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียน ตามวิถีประชาธิปไตย หลักธรรมาภิบาล ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความเป็นพลโลก พิจารณารับนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมด้านสถานักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น ตามสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม (คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมสถานักเรียน, 2558 : 8) ประกอบกับนโยบายของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ว่าด้วยเรื่องการให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการศึกษา ทั้งนี้การใช้สถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนนั้น จะช่วยลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนให้น้อยที่สุด (เอกสารการประชุมครูมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2559 : 2)

การดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนเชียงยืนวิทยา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า ปัญหาการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนของนักเรียน คือการเขียน หรือจดบันทึกเอกสารต่างๆ ที่อยู่ในรูปเอกสารงานวิชาการที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการบันทึก และรายงานการประชุม ซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาตัวผู้นำนักเรียนเอง ทีมงาน และกระบวนการบริหารงานของโรงเรียนทั้งระบบ เพราะเอกสารดังกล่าวนี้ เป็นหนึ่งในหลักฐานที่โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้ในการปรับปรุง การพัฒนากระบวนการบริหารงานของโรงเรียน

อีกทั้งในรายงานผลการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502) ประจำปี 2560 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับชาติ ยังระบุว่าปัญหาในเรื่องดังกล่าวนี้ เป็นปัญหาที่ทำให้การขับเคลื่อนการทำงานของสถานักเรียนเป็นไปอย่างล่าช้า ทั้งนี้เอกสารดังกล่าวนี้ยังใช้สืบเนื่องไปถึงการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอีกหลายด้าน อาทิตอบโจทย์ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมศ. รอบสี่ (พ.ศ. 2559 - 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพศิษย์ ตัวบ่งชี้ที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน เป็นต้น (รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนเชียงยืนวิทยา, 2559 : 2)

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อนำไปใช้พัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมสถานักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ให้มีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับมาตรการการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม

2.3 เพื่อศึกษาทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2.5 เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หลังฝึกอบรม 1 เดือน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3.2 ทำให้ทราบผลการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม

3.3 ทำให้ทราบถึงทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3.4 ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3.5 ทำให้ทราบผลการศึกษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หลังฝึกอบรม 1 เดือน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน โดยเป็นการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเนื้อหาหลักสูตร บทบาทของผู้นำนักเรียนในด้านการจดบันทึก และรายงานการประชุม การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และนำข้อมูลการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้นำนักเรียน กำหนดการจัดเนื้อหาสาระลงในหลักสูตร และเป็นแนวทางในการวางแผนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองโดยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 โดยดำเนินการการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อศึกษาองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด

เล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 1.จุดมุ่งหมาย 2.เนื้อหา 3.วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม 4.การวัดและประเมินผล การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินเพื่อการศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสม และความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินของ Tyler (1949) และ Stake(1967)(อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539 : 209 – 242) เป็นแนวทางในการประเมินงานโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมส่วนที่ยังมีข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สมบูรณ์ หลังจากได้หลักสูตรที่สมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรตามแนวทางของอรวรรณี ไชยปัญญา (2556 : 463 - 505) แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดทำเป็นคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 เพื่อให้วิทยากรและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรมต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 มีวิธีการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ 1.การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโรงเรียนเชียงยืนวิทยา อำเภอนาคู จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นหนึ่งคณะทำงาน จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงกำหนดแบบแผนการทดลองโดยใช้แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pre test - Post test Design repeat measure) (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2551 : 133) 2.การประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลหลังการฝึกอบรมที่นำหลักสูตรไปใช้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินหลักสูตรการอบรมของKirkpatrick (อ้างอิงใน ชัญญา ภักวงศ์บา และกิงกาญจน์ จงใจหาญ, 2555 : 29– 30) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ประเมินผลการเรียนรู้ก่อนระหว่างและหลังการฝึกอบรมด้วยการประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทักษะและความพึงพอใจ ระยะที่ 2 ประเมินติดตามผลหลังฝึกอบรม 1 เดือนการประเมินผลในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบันทึก และรายงานการประชุม นับว่ายังมีความรู้ที่คงทนหรือไม่โดยการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้วยแบบทดสอบฉบับเดิมกับแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้วโดยปรับปรุงหลักสูตรจากผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะของวิทยากรและผู้

เข้ารับการฝึกอบรมตลอดทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์สามารถนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเนื้อหาลงในหลักสูตร บทบาทของผู้นำนักเรียนในด้านการจัดบันทึก และรายงานการประชุม การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและนำข้อมูล การกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน กำหนดการจัดเนื้อหาสาระลงในหลักสูตรซึ่งได้องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหา 3) วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การวัดและประเมินผล

5.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจัดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมโดยการทดสอบค่าที่ (t-test for Dependent Samples) พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้นำนักเรียนเรื่องการจัดบันทึก และรายงานการประชุมหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ผลการศึกษาทักษะการจัดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 4 ทักษะ ทักษะละ 3 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 12 คะแนน พบว่า คะแนนทักษะการจัดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยทักษะการฝึกปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รายงานการประชุมที่ดี (ร้อยละ 97.62) รูปแบบรายงานการประชุม และการจกรายงานการประชุมมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน (ร้อยละ 96.43) ลำดับสุดท้าย คือ การจัดทำระเบียบวาระการประชุม (ค่าเฉลี่ย 95.24) อยู่ในระดับดีมากทุกทักษะ

5.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ เวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.93 รองลงมาคือ วิธีการดำเนินกิจกรรม ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจการจัดบันทึก และจัดทำรายงานการประชุมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.50 ลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรายข้อเท่ากันคือ การวัดผลและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการฝึกอบรมการทำงาน และแบบทดสอบแต่ละกิจกรรมทำให้ได้บทวน

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการสรุปกิจกรรมมีส่วนช่วยให้การฝึกอบรมมีความสนุกสนานและน่าใจ มีค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับ

5.5 ผลการติดตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 หลังฝึกอบรม 1 เดือนพบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน หลังฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.21 คะแนนติดตามผลหลังฝึกอบรม 1 เดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.85 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) ปรากฏว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน หลังฝึกอบรม 1 เดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงสรุปได้ว่า ผลการเรียนรู้ของผู้นำนักเรียนมีความคงทน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน ในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหา 3) วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับ องค์ประกอบของหลักสูตรของนักวิชาการด้านหลักสูตรหลายท่าน เช่น Taba(1962 : 341) Kerr (1989 : 16) พิสนุ พงศ์ศรี (2549 : 134-135) และวิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551 : 143-148) ที่ระบุว่าหลักสูตรประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังหรือความต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน เนื้อหา หมายถึง ประสบการณ์เรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาคือ เพื่อช่วยพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม หมายถึง รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาคือ เพื่อช่วยพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้การวัดประเมินผล หมายถึง การคำนวณหาว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่

7.2 คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้นำนักเรียนเรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุม หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนได้จริงทั้งนี้เนื่องจากหน่วยการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและ กิจกรรมการฝึกอบรมมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและแจ้งให้นักเรียนทราบทุกครั้งอีกทั้งยังมีการใช้สื่อที่หลากหลายมีการวัดและประเมินผลระหว่างการฝึกอบรมเพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจจึงส่งผลให้นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรมได้คะแนนสูงขึ้นเป็นไปตาม

หลักการ Flippo (1970 : 243) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการ สร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความถนัด ความสามารถและความชำนาญให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในขอบเขตของงานเฉพาะอย่างเป็นกระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและ ความสามารถของบุคคลทั้งมวลในสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไป ในทิศทางที่ต้องการ

7.3 ทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุมของผู้นำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมพบว่า ทักษะการฝึกปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รายงานการประชุมที่ดี (ร้อยละ 97.62) รูปแบบรายงานการประชุม และการจดยางานการประชุมมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน (ร้อยละ 96.43) ลำดับสุดท้ายคือ การจัดทำระเบียบวาระการประชุม (ค่าเฉลี่ย 95.24) อยู่ในระดับดีมากทุกทักษะ นอกจากนี้ กิจกรรมการฝึกอบรมได้เน้นให้มีการฝึกปฏิบัติจริงทุกกิจกรรมอย่างหลากหลายโดยให้ความรู้ด้านทฤษฎีแล้วจึงทำการสาธิตเป็นขั้นเป็นตอนแล้วให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติอย่างซ้ำๆ พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติไปด้วยทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้จากการปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรรา วงศ์กาฬสินธุ์ (2556 : 123) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติปัฏฐาน 4 ตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการจัดการอารมณ์สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.4 ความพึงพอใจของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการของผู้นำนักเรียนตลอดจนผู้ทำการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถในการฝึกอบรมเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของนักเรียนอีกทั้งในช่วงการเตรียมการก่อนฝึกอบรมผู้วิจัยได้ชี้แนะแนวทางในการฝึกอบรมให้กับผู้ฝึกอบรมและดูแลผู้ฝึกอบรมอย่างใกล้ชิด ผู้นำนักเรียนเกิดความสนใจและเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นในการฝึกอบรมในครั้งนี้โดยมีความเห็นว่าการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจดบันทึก และรายงานการประชุมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้นำนักเรียนกิจกรรมที่ฝึกอบรมสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานได้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับชูชัย สมิทธิไกร (2554 : 5) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการ เรียนรู้อย่างมีระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของ บุคลากร อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา และเพิ่มผลผลิตทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

7.5 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนหลังฝึกอบรม 1 เดือน เมื่อนำมา

เปรียบเทียบกันโดยสถิติทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) ปรากฏว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจดบันทึก และรายงานการประชุม ของผู้นำนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียน หลังฝึกอบรม 1 เดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kirkpatrick (อ้างถึงใน ชัยัญญาภัก วงศ์บา และกิงกาญจน์ จงใจหาญ, 2555 : 29-30) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมนั้นเป็นการช่วยเหลือ บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการฝึกอบรมใด ๆ ควรจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่า การจัดโปรแกรม การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด” เช่น ประเมินเมื่อไรภายหลังการฝึกอบรม (1 เดือน 3 เดือน ครึ่งปี หรือ 1 ปี) จะเก็บข้อมูล จากใครถึงจะเชื่อถือได้มากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 หลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ทักษะและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้นำนักเรียนเกี่ยวกับการจดบันทึกและการและรายงานการประชุมโดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานและธรรมชาติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

8.1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำนักเรียนหลังฝึกอบรม 1 เดือนอยู่ในระดับดีซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำนักเรียนทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการได้รับคำแนะนำการกำกับติดตามจากคุณครูที่ปรึกษาสถานักเรียนดังนั้นครูจึงควรดูแลเอาใจใส่ การปฏิบัติงานและให้การเสริมแรงแก่ผู้นำนักเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

8.1.3 ครูที่ปรึกษานักเรียนหรือครูที่เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมผู้นำนักเรียนควรศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมผู้นำนักเรียนเรื่องการจดบันทึก และรายงานการประชุมก่อนการฝึกอบรมในการเปลี่ยนคณะกรรมการหรือคณะทำงานสถานักเรียนในปีการศึกษาถัดไปเพื่อให้เกิดความรู้อย่างต่อเนื่องและมีความแม่นยำ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.2.1 ควรทำการวิจัยผลการดำเนินงานของผู้นำนักเรียนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อดูประสิทธิภาพของผู้นำนักเรียนในระยะยาวและต่อเนื่อง

8.2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนหรือการจดบันทึกและรายงานการประชุมในด้านอื่น ๆ ที่มีปัญหาหรือต้องการ

พัฒนาเช่นการจัดระบบโครงสร้างสถานักเรียนการบริหารจัดการเป็นต้นเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนแก่ผู้นำนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ขึ้นไป

9. เอกสารอ้างอิง

- จักรา วงศ์กาฬสินธุ์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติปัญญาตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสกลนครพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : อีสันเพลส.
- ชัยภูมิกัด วงศ์บา และ กิ่งกาญจน์ จงใจหาญ. (2555). ประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการ CHAMPION โดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินของเคิร์กแพทริก. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น. 19(1). 27-38.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2549). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เทียมผ้าการพิมพ์.
- นิติกร คำชุม. (2559). รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนเขียงยืนวิทยา ประจำปีการศึกษา 2559. นครพนม : กลุ่มแผนงานและงบประมาณ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ. (2543). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). หลักและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน.
- อรรชนี ไชยปัญหา. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Flippo, E. B. (1970). *Management : A Behavioral Approach*. Boston : Allyn and Bacon.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Horcourt : University of Chicago Press.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ และ อาจารย์ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำชี้แนะ แก้ไข และตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ตลอดทั้งให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงยืนวิทยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนเชียงยืนวิทยา คณะวิทยากร ตลอดทั้งญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีคุณค่าของงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อคุณคุณแม่แม่บ้าน สาขาม และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ให้พื้นฐานการศึกษาที่ดีแก่ผู้วิจัย อันเป็นเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จได้ ส่งผลให้การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อย่างมีคุณภาพ